

IP

30.8.2012

Valtiovarainministeriö
PL 28
00023 Valtioneuvosto

Viite: Lausuntopyyntö VM132:00/2011

Sokeriverotyöryhmän väliraportti

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Päivittäistavarakauppa ry:ltä lausuntoa otsikkoasiassa. Päivittäistavarakauppa ry kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavan.

1 Kulutusverot ovat epäoikeudenmukaisia ja heikentävät kaupan alan työllisyyttä

Verotuksen painopiste on viime vuosina siirtynyt ansiotulojen verotuksesta yhä enemmän kohti kulutuksen verotusta. Vuosina 2011 ja 2012 voimaan tulleet uudet valmisteverot ja verojen korotukset ovat vain yksi esimerkki kehityksestä.

Päivittäistavarakauppa ry pitää yksityisen kulutuksen verotusta ongelmallisena etenkin sen sosiaalisen epäoikeudenmukaisuuden johdosta. Pienituloiset henkilöt, jotka kuluttavat suuremman osan tuloistaan kuin hyvätuloiset, joutuvat kantamaan suhteellisesti suurimman taakan verotuksesta. Lisäksi kulutukseen kohdistettavat verot heikentävät suoraan kaikkien kuluttajien ostovoimaa, mikä puolestaan heijastuu kaupan alan mahdollisuuksiin työllistää ja luoda talouskasvua.

2 Kulutusverot kannustavat harmaatuontiin ja matkustajatuontiin

Kulutuksen verotus muodostaa kannusteen harmaatuonnille ja matkustajatuonnille, jos veron seurauksena tuotteen hinta Suomessa on korkeampi kuin Suomen lähialueilla tai Suomeen saapuvilla matkustaja-aluksilla. Erityisen selvää verotuksen harmaatuontia ja matkustajatuontia lisäävä vaikutus on alkoholi- ja tupakkatuotteiden kohdalla, mutta todennäköistä on, että myös muille tuotteille asetettavat verot lisäävät harmaatuontia ja matkustajatuontia.

Päivittäistavarakauppa ry on huolissaan harmaatuonnin ja matkustajatuonnin kasvusta. Toteutuessaan elintarvikkeille kohdistettavat uudet verot ja veronkorotukset lisääisivät entisestään harmaatuontia, mikä on vastoin hallitusohjelmassa esitettyjä tavoitteita hillitä harmaata taloutta. Myös matkustajatuonnin osalta valtio jäisi ilman verotuloja. Matkustaja-alusten lisääntyvä verovapaa myynti tapahtuisi pitkälti asiansa hoitavan kotimaisen kaupan kustannuksella.

IP

30.8.2012

3 Makeisveroon perustuva malli esitetyistä toimivin

3.1 Sokeriveromallit

Päivittäistavarakauppa ry pitää väliraportissa esitettyjä kokonaissokeripitoisuuteen perustuvaa mallia ja lisättyyn sokeriin perustuvaa mallia monimutkaisina ja raskaina hallinnollisesti sekä yksityisille että julkisille toimijoille.

Päivittäistavarakauppa ry katsoo, että sokeriveromalleissa vastuu tuotteen sokeripitoisuutta koskevan tiedon antamisesta ja paikkansapitävyydestä pitäisi aina olla valmistajalla, jolla on tarkat tiedot tuotteen koostumuksesta.

Päivittäistavarakauppa ry pitää ongelmallisena, jos myös verollisten tuotteiden maahantuojat katsottaisiin verovelvollisiksi. Mikäli kauppa joutuisi selvittämään maahantuomiensa tuotteiden sokeripitoisuudet erikseen jokaisen tuotteen osalta, nostaisi se maahantuojien tuotteiden hintaa, mikä puolestaan suosisi kotimaista tuotantoa ja saattaisi muodostua tuonnin esteeksi.

Päivittäistavarakauppa ry pitää oikeana väliraportissa esitettyä oletusta siitä, että sokeriveromallit kannustaisivat kehittämään vähäsokerisia tuotteita.

Päivittäistavarakauppa ry suhtautuu kuitenkin epäilevästi tällaiseen kehityksen toivottavuuteen, sillä mikään ei takaa, että sokeri korvattaisiin tuotteissa sokeria terveellisimmillä ravintoaineilla.

3.2 Nykyiseen makeisveroon perustuvat mallit

Kokemukset makeisverosta ovat osoittaneet, että tullitariffinimikkeisiin perustuva verojärjestelmä johtaa siihen, että valmisteveron piiriin kuuluvista nimikkeistä pyritään siirtämään tuotteita nimikkeisiin, joita valmistevero ei koske. Valmistevero myös kannustaa kehittämään uusia, valmisteveron ulkopuolelle jääviä tuotteita. Lisäksi tullitariffinimikkeisiin perustuva verojärjestelmä saattaa joissain tapauksissa kohdella samankaltaisia tuotteita epäoikeudenmukaisesti ja johtaa siten kilpailun vääristymiin.

Päivittäistavarakauppa ry katsoo, että ongelmista huolimatta tullitariffinimikkeisiin perustuva verojärjestelmä on esitetyistä vaihtoehdoista toimivin ja hallinnolliselta taakalta vähäisin. Makeisverolla on jo saavutettu sille asetetut fiskaaliset tavoitteet. Terveyspoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi järjestelmän sisällä voitaisiin tarvittaessa muuttaa tullitariffinimikkeiden määrää tai verotuksen tasoa. Esimerkiksi terveyttä edistävät tuotteet, kuten ksylitoli ja siihen rinnastettavat makeutusaineet, sekä terveyteen neutraalisti vaikuttavat tuotteet, kuten luonnonvedet ja kivennäisvedet, tulisi rajata EU-oikeuden niin salliessa verojärjestelmän ulkopuolelle.

3.3 Makeisveron ja sokeriveron yhdistelmämalli

Päivittäistavarakauppa ry katsoo, että makeisveron ja sokeriveron yhdistelmämalli olisi vielä monimutkaisempi, raskaampi ja kustannuksiltaan kalliimpi toteuttaa kuin sokeriveromalli, eikä pidä tällaista yhdistelmämallia kannatettavana.

IP

30.8.2012

3.4 Arvonlisäverotukseen perustuva malli

Päivittäistavarakauppa ry haluaa kiinnittää sokeriverotusta selvittävän työryhmän huomiota siihen, että valtioneuvoston kanslian asettama ruokastrategian valmistelun johtoryhmä esityksessään kansalliseksi ruokastrategiaksi 18.6.2010 toteaa, että elintarvikkeiden kuluttamisen ohjauksen pitää tapahtua pääasiallisesti viestinnällä ja koulutuksella. Toissijaisena nähdään verotuksen keinot, jossa positiiviset kannustimet ovat sanktioita tärkeämpiä. Esimerkkinä johtoryhmä esittää hedelmien, vihannesten, kasvien ja marjojen arvonlisäveron alentamista.

Terveysvaikutteisten elintarvikkeiden arvonlisäveron alentaminen voisi tarjota vaikuttavuudeltaan tehokkaan keinon terveystavoitteiden edistämiseksi. Tästä syystä Päivittäistavarakauppa ry pitää tärkeänä, että väliraportissa tehtyjä tarkasteluja mm. hedelmien, vihannesten, kasvien ja marjojen arvonlisäveron alentamista jatketaan ja arvonlisäveron alentamisen toteuttamiskelpoisuus selvitetään sokeriverotyöryhmän jatkotyöskentelyn aikana.

4 Riittävä siirtymäaika veromuutosten yhteydessä erittäin tärkeä

Päivittäistavarakauppa ry korostaa, että yksityisille toimijoille on erittäin tärkeää saada tietää lopulliset veromuutokset hyvissä ajoin ennen verolakien voimaantuloa, jotta välttyään turhalta työltä ja kustannuksilta. Riittävän siirtymäajan tarve johtuu mm. siitä, että kaupan tavarantoimittajien ja tuotteiden lukumäärä on suuri, sopimukset ovat usein pitkäkestoisia, hinnoitteluprosessi on aikaavievä ja muutokset tietojärjestelmiin työläitä. Pienimmissäkin muutoksissa, kuten verotuksen tason hienoisissa korjauksissa, siirtymäajan pitäisi olla vähintään kuusi kuukautta siitä, kun eduskunta on hyväksynyt lakiesityksen. Hiemankaan merkittävämmissä muutoksissa siirtymäajan pitäisi olla vielä huomattavasti pidempi ja vähintään vuosi siitä, kun eduskunta on hyväksynyt lakiesityksen.

Päivittäistavarakauppa ry katsoo, että säädettäessä nykyisestä, vuoden 2011 alussa voimaan tulleesta makeisverosta ei riittävästi huomioitu lakimuutoksesta koituvaa työmäärää kaupalle ja muille yksityisille toimijoille ja siitä syystä lain voimaantulon aikataulu oli aivan liian kiireellinen. Nämä kokemukset on hyvä jatkossa huomioida.

Kunnioitavasti

Päivittäistavarakauppa ry

Kari Luoto
Toimitusjohtaja

Ilkka Poutanen
Lakimies